

Diploma's — tijdbesparing.

door S. LUGTEN—REYS.

Onlangs had ik eens een zéér ernstig gesprek met een in zijn vak zeer bekwaam man.

We raakten midden in de worstelingen van het economisch leven — midden in den strijd op leven en dood om het bestaan — midden in het machtsprobleem, het rechtenprobleem, het rang- en standprobleem. Vele dingen moest ik belichten vanuit mijn standpunt — ons standpunt — vele dingen belichtte hij vanuit zijn standpunt. We waren tezamen van zeer goeden wille, vol oprechten wensch elkaar te begrijpen, vol oprechten wensch en wil het pad ook voor anderen te vereffenen, opdat hij en ik die anderen zouden begrijpen.

Toen kwam opeens een zeggen van zijn kant en de woorden vielen zwaar, en wat er van weefsel-van-begrip was gegeven, zóó naarstig in zóóveel tijd, met zooveel kracht van ons beiden, goeden wil van ons beiden, voelde ik ineens stukrijten als rag. „Want nietwaar, mevrouw — u hecht toch ook niet aan diploma's —.” Gretig, dringend: „U zult 't me toch toegeven — diploma's hebben geen waarde —.”

En omdat ik zweeg en mijn oogen zeker wel wat verraden hebben, boog de stem naar beneden en de woorden kwamen minder beslist: „Of ten minste — die waarde wordt zéér overschat.”

Ik wist het: deze man was zéér bekwaam. Werd als zoodanig, ook materieel, gewaardeerd door zijn werkgevers. Maar hij bezat geen diploma.

Ik antwoordde onomwonden: Nu vergist U zich gehèel in mijn meening. Laat ik U goed duidelijk zeggen, dat ik zéér zeker héél véél aan diploma's hecht.

Dat ik mijn kinderen heel rustig de wereld in zal sturen zonder

effekten, maar dat tot onze laatste cent eraan geofferd zou moeten worden, opdat ze de wereld ingaan met een diploma.

U hebt 't getroffen, U hebt een werkgever gevonden, die 't wou wagen, laten we maar zeggen — op Uw eerlijk gezicht.

Die dus willens en wetens een tijd van afwachten, wat U betreft, tegemoet ging.

Afwachten. — „Zal hij 't kunnen?” Wagen — „ik geef hem dit of dat in handen — hoe zal hij 't er af brengen?”

Even daarna was ons gesprek uit. Ik hoop, dat uit de eerste gedeelten, van vóór dat de noodlottige vraag viel, het een en ander is blijven beklijven van wederkeurig begrip, wederkeurige waardeering.

Er wordt veel gefoeterd en gesputterd over diploma's.

Me dunkt, in negen van de tien gevallen door hen, die ze niet bezitten, niet hebben kunnen verwerven. Laat ik nu eens als iemand, die midden in het zaken- en industrieleven leeft, zeggen, waarom diploma's zoo onontbeerlijk zijn.

Ik sprak daar van negen van de tien gevallen van tegensporrelige menschen, die dan natuurlijk zelf geen diploma hebben. Hier is het tiende geval.

Een hoogleeraar, dien ik mag noemen; mijn geliefden en hoogeërbiedigden leermeester, heeft eens, sprekend voor een groep van ons, diploma-werkers, gezegd: „Waartoe die diploma's?

Rome kende geen diploma's en wat gingen de zaken daar goed. Men vestigde zich voor dit of dat beroep of vak. Neem bijvoorbeeld: als rechtsgeleerde. De cliënten kwamen. Was de rechtsgeleerde knap, dan vertelde men 't elkaar en zijn naam was spoedig gevestigd. Was hij niet knap, dan kreeg hij na een paar mislukkingen, verder geen praktijk.”

Juist. Daar zit de voornaamste, gewichtigste factor. Oud-Rome had allicht meer tijd dan wij, in onze twintigste-eeuwsche handel en industrie. Wij kunnen niet probeeren, niet afwachten. We hebben geen tijd. En we kunnen geen energie verspillen.

Energie, die bijvoorbeeld bij een diplomalooze noodig zou zijn, om hem methodisch in moeilijkheid opklimmende karweien te geven. Als we een bouwkundige noodig hebben voor een modern winkelpaleis, moeten we zijn diploma-Delft zien, dan weten we tenminste, dat 't geen koekebakker is en dat de boel bij de beproeving eenige kansen heeft, niet in elkaar te storten. Zeker, zelfs zoo'n ingenieur kan tegenvallen — maar ja, dan hebben we toch zoo min

mogelijk risico. Als we ons kind wiskundeles laten geven, omdat 't ziek is geweest en twee en-veertig uur wiskunde heeft gemist, dan nemen we daar een leeraar-wiskunde voor — en die stopt in drie lessen het gat. Hadden we iemand-zonder-diploma genomen, dan hadden we moeten afwachten.

Wie weet, hoeveel uren méér het gekost had — wie weet, hoe ons kind op zijn rapport was gevaren. En ons kind moet en zal toch zijn diploma halen.

Stel u onze moderne, ingewikkelde maatschappij voor z o n d e r diploma's. Dat we zouden moeten afwachten, hoe de brevetlooze kapitein een schip bestuurt, hoe de diplomalooze accountant te werk gaat in onze boeken en administratie, hoe de ongediplomeerde apotheker ons al of niet vergiftigt met zijn koopwaar en de dokter-zonder-bul onze kwalen geneest.

We hebben geen tijd om af te wachten. En omdat we geen tijd hebben, hebben we er geen geduld voor.

Diploma's zijn als cédulen. Ze zijn het bewijs, dat er geestelijke goederen van minder of meer waarde zijn opgeslagen in de hersenkas van hun bezitter. Ze kunnen tegen klinkende munt omgezet worden, evenals de schatten van Oost en West, die opgeslagen liggen in de veemen. Klinkende munt, noodig voor ons levensonderhoud. We moeten ineens weten, wat we aan onze kandidaten, onze sollicitanten kunnen hebben.

Maar daarom dan ook veiligstelling van het diploma. Geen depreciatie.

Nu kunnen we ons nog redden met te vragen: Welke universiteit? Welke school? Welk cijferlijstje? Maar als het euvel der depreciatie toeneemt — als de diploma's op scheurpapier gaan lijken — ja, dan vaart de kapitein de haven uit en strandt op de eerste zandplaat — dan maakt de accountant van onze administratie een chaos — dan: richten de industrieën en handelsmaatschappijen hun eigen opleidingen in en geven hun eigen diploma. Want in het drukke leven kan niemand afwachten.¹⁾

¹⁾ Men begrijpt, hoop ik, dat dit artikeltje geschreven is, vóór de afkondiging van het Kon. Besluit omtrent de verzwaring van het eind-examen. En dus ook vóór de klinkende feuilleton van Dr. A. de Vletter in de N. Rott Crt. Dr. A. de Vletter meent, dat het publiek gauw genoeg zal merken, welk diploma betrouwbaar is. Daar is het weer — de handel en industrie heeft geen tijd om te merken; die wil weten. S.L.—R.